

Nemzetközi számviteli integrációs lehetőségek a KKV szektorban

Tóth Árpád¹

Összefoglalás:

A dolgozatban vizsgált számviteli esetekben megállapításra kerül, hogy a számvitelt „nem a funkciójának megfelelően használják”, nem tud érvényesülni a valós és igaz kép, mert az adókötelezettségek csökkentése jelenik meg fő célként ezen eseményeknél.

Az Európai Unióban a számviteli integrációval párhuzamosan egyre nagyobb a törekvés a valódiság elvének, valamint a „tartalom elsődlegessége a formával szemben” elvének az alkalmazására, különösen az IFRS² Uniós befogadása és alkalmazása után. Hosszabb időtávon, várhatóan Magyarországon is ki fogják kényszeríteni az IFRS szabályozásokhoz hasonló tartalmú szabályok alkalmazását. A kérdés csak az, hogy ezt kényszer, vagy önkéntes választás eredményeként sikerülhet-e Magyarországon alkalmazni? A dolgozatban elemzett példák alapján igyekeztem javaslatokat megfogalmazni az átláthatóbb szabályok érdekében, de ennek alkalmazása Magyarországon múlik.

Kulcsszavak:

Számviteli harmonizáció, IFRS-SME, EU szabályozás, javaslatok

Summary:

For selected accounting issues it have been identified that the national accounting regulations are not operated according to the commercial substance of the transactions, not the objectivity than the “tax optimization” represent the key factor at these accounting questions.

In the EU it is a key question with the increased application of the „true and fair” view, or the „substance over the form of the transactions”, particularly after the implementation of the IFRS standards within the European Union. On the long run a required implementation of a harmonized accounting framework in Hungary is expected. The question is how would this be performed, as part of a required or a voluntary decision? The currently analyzed issues try giving advices on the Hungarian accounting legislation to be more transparent and clear, the application is depended on Hungary.

Keywords:

Accounting harmonization, IFRS-SME, EU regulation, recommendations

---

¹ Széchenyi István Egyetem Phd. Hallgató totha@sze.hu

² IFRS – International Financial Reporting Standards – (Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok, vagy Nemzetközi Számviteli Standardok)

1. Bevezetés

A jelenleg hatályos számviteli és adózási jogszabályok komplex elszámolásai és adminisztratív előírásai több értelmezési problémát vetnek fel. Mind a hazai, mind a nemzetközi médiában szinte napi szinten jelennek meg híradások a kis- és középvállalkozások számviteli kérdéseivel kapcsolatban.

A dolgozatban Magyarország és egy környező Uniós ország (Szlovákia) számviteli jogalkalmazását szeretném összehasonlítani az Európai Unió számviteli integrációs törekvéseivel. Kiemelten fontos kérdésként szeretném elemezni a kis- és középvállalkozásokra vonatkozó Nemzetközi Számviteli Standardok esetleges alkalmazhatóságának kérdését. A jelenlegi magyar álláspont szerint a hazai szabályozás nem tér el gyökeresen az Unión belüli tagországok nemzeti számviteli szabályaitól, illetve a nemzetközi előírásoktól. Éppen ezért nem a kiválasztott példákban nem csak a törvény szövegével, hanem annak gyakorlati alkalmazásával is szeretnék foglalkozni.

Szintén szeretném elemezni a számvitel és az adózás összefüggését, a „számviteli életképekkel” kapcsolatosan.

A különböző integrációs lehetőségek és folyamatok összefoglalása után esetleges megoldási javaslatokat keresek a magyar kis- és középvállalkozásokra vonatkozó számviteli kérdésekben.

2. Számviteli „életképek”:

Az „életképekkel” gyakorlatban alkalmazott gazdasági eseményeket mutatok be nem csak számviteli oldalról, amelynek célja a gazdasági eseményben rejlő tartalom megragadása. Ezt a gondolatot a számviteli törvényben is szabályozott „tartalom elsődlegessége a formával szemben” elve, illetve az egységesen elfogadott nemzetközi szabályozási terminológia szerint alkalmazott „true and fair view”³ alapján teszem meg.

Itt szeretném felállítani az első hipotézist (Továbbiakban a hipotéziseket „H”-val, az erre alkotott téziseket „T”-vel jelölöm):

H1: Kiválasztott példákban a nemzeti szabályozásban lehetséges, hogy nem érvényesül a tartalom elsődlegessége a formával szemben még jogkövető magatartás mellett sem?

---

³ „Valós és igaz kép” – IFRS framework – Qualitative Characteristics of Financial Statements – True and fair view <http://eifrs.iasb.org/eifrs/bnstandards/en/framework.pdf>

1. Lízing szabályozás

A nemzetközi számviteli szabályozás, valamint a magyar és a szlovák szabályozás különbségei a részletekben találhatóak. Csak a gyakorlat érzékeltetése egy operatív lízing veszek alapul magyar lízingbe vevő és szlovák lízingbe adó társaságra.

A pénzügyi lízing fogalmát a számviteli törvény (továbbiakban: Sztv.) határozza meg, Magyarországon: „*a szerződésben rögzített időtartamra a lízingbe vevő használatába, birtokába adja azzal, hogy a lízingbe vevőt terheli a használatból következően minden költség és kockázat, a lízingbe vevő jogosult a hasznok szedésére, a szerződés időtartamának végén a lízingelt eszköz tulajdonjogát a lízingbe vevő vagy az általa megjelölt megszerzi (vagy megszerezheti), a maradványérték megfizetésével vagy anélkül, illetve a lízingbe vevőt elővételi jog illeti meg, a lízingbe vevő azonban ezen jogairól a szerződés megszűnése előtt le is mondhat.*” [Sztv. 3. § (8) 13]

Szlovákiában a 431/2002-es számviteli törvény az elszámolási módot adja meg, míg a lízing fogalmát a szlovák polgári törvénykönyv 14/1960 törvény 663.§ tartalmazza, amely lényegében megegyezik a magyar szabályozással.

A nemzetközi számviteli szabályozásban (IFRS, US-GAAP⁴) nem csak ezek a kritériumok szerepelnek. Az IAS 17, illetve az IFRS-SME 20 szakasz, (FASB 13) szerint pénzügyi lízingnek minősül az előbbi nemzeti szabályozásokban foglalt elemeken felül:

- Ha a lízingelt tárgyi eszköz hasznos élettartamának 75%-át meghaladja a lízing időtartama
- A lízingelt eszköz nettó jelenértékének 90%-át meghaladó értékben fizetik a lízingdíjakat a szerződés során.
- Speciális eszköz esetében, amely más gazdálkodónál valószínűsíthetően nem használható. (Pl. speciális gyártósorok, eszközök)
- Az esetleges szerződés-hosszabbítási időket is figyelembe kell venni a számításoknál.

Határon átnyúló lízingszerződések

Az elméleti szabályozás áttekintése után egy gyakorlati határon átnyúló lízingszerződéssel szeretném szemléltetni a különbségeket, amely sajátosan jelenhet meg két Uniós tagország gyakorlatában.

---

⁴ US – GAAP – Általánosan elfogadott Számviteli Elszámolási Elvek (USA-ban alkalmazzák)
US Generally Accepted Accounting Principles

Tételezzük fel, hogy a magyar szabályozásnak megfelelően létrehozunk egy operatív lízingszerződést 2010.06.01.-jén egy magyar lízingbe vevő és egy szlovák lízingbe adó társaság részvételével. A lízingtárgy egy BMW 520d személygépjármű, amelyet a magyar társaság az ügyvezető részére vásárolt. A lízing időtartama 9 év és a lízing lejáratkor a magyar társaság visszaadja a szlovák lízingszervezőnek az eszközt opciós lehetőség nélkül. A megállapított lízingdíj az egyszerűség és az árfolyamkockázatok kizárása érdekében: 125.000 Ft/hó⁵ (Ez szlovák oldalon devizás operatív lízingként kezelendő), amely a tárgyhónapot követő hónap 15-ig esedékes. Az eszköz a megvásárláskor érvényes piaci értéke: 11.690.000 Ft⁶. A hasznos élettartam már kevésbé objektív kategória, mert itt meg kell különböztetni a gazdasági hasznos élettartalmat és a fizikai/technikailag használható élettartamot. A számvitelben nekünk a gazdasági hasznos élettartalommal kell számolni. Ezt is piaci adatok alapján nagyjából 12 évre becsülik. Irányadó kamatlábat szintén elég nehéz ilyen időtartamra egységesen becsülni, de tételezzük fel az egyszerűség kedvéért itt is 5,25%⁷ éves kamatszintet (megjegyezhetjük, hogy ez optimista becslésen alapszik).

Számítások rövid levezetése:

- Éves kamatszint havi kamatszintre számolva: $12\sqrt[12]{(1,0525)} = 0,427\%$ -os havi kamatszint.
- A lízing időtartama alatt kifizetett lízingdíjak nettó jelenértéke annuitással számolva: $NPV = C/r \times (1 - (1/(1+r)^n)) = 125e/0,00427 \times (1 - (1/(1,00427)^{105})) = 29.274 e \times 0,3607 = 10.559 e$ Ft
- A jelenlegi piaci értékhez viszonyítva: $10.559e \text{ Ft} / 11.690e \text{ Ft} = \mathbf{90,32\%}$
- A gazdaságilag hasznos élettartamhoz viszonyított használat: $9 \text{ év} / 12 \text{ év} = \mathbf{75 \%}$.

---

⁵ Magyarország egyik legnagyobb lízingszervezőnek hivatalos ajánlata a fent nevezett eszközre: 181.370 Ft/hó összeg volt 85 hónapos futamidőre. Ebből annuitás képlettel visszaszámolva ugyanezen kondíciókkal a havi törlesztő részlet 150.000 Ft/hó lett volna. Ezt szándékosan csökkentettem a határérték közelébe: 125.000 Ft/hó értékre.

⁶ 2010. júniustól érvényes BMW Magyarország Kft. Árlista alapján az 520d listaára: http://www.bmw.hu/hu/hu/newvehicles/downloads/aktualis_arlista/5os_BMW_arlista.pdf

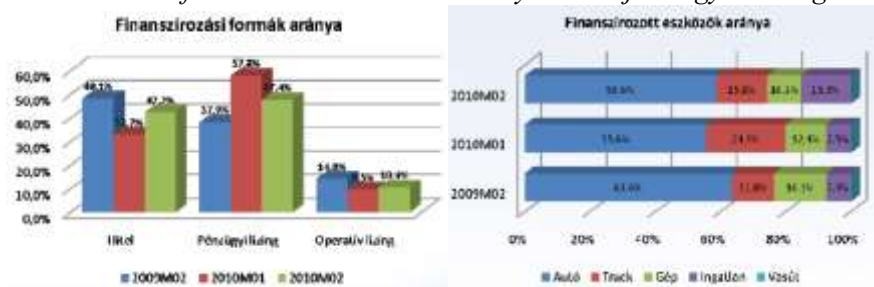
⁷ Szerzői megjegyzés: MNB jegybanki alapkamat 2010. április 27-től. Ez szándékosan túlzottan alacsony becslés.

További részletek bemutatása előtt egy kitekintést szeretnék tenni, hogy vajon mennyire jellemzőek a mindennapi életben az ilyen jellegű gazdasági események?

Magyarországon 2010. februárra vonatkozóan a lízingszövetség felmérése alapján az alábbi statisztikai kimutatást adták:

1. ábra

2010. január-február, 2009. február – A lízingelt eszközök finanszírozási arányát és a finanszírozott eszközök arányát mutatja Magyarországon.

Forrás: Lízingszövetség – Lízingpiac 2010/02 www.lizingszovetseg.hu

Ennek alapján megállapítható, hogy az operatív lízingszerződések megoszlása, illetve a KKV vállalkozások jelenléte meghatározó ebben a szektorban. Meg kell jegyezni, hogy Magyarországon a lízingpiac jelentős visszaesést szenvedett el 2009-2010-ben.

A kiválasztotthoz hasonló gazdasági események számszerűsítésének lehetőségét a Szlovákiában megkötött operatív lízing ügyletek piaci adatainak elemzésével kapjuk meg igazán, mert ez mutatja a lehetséges sokaság nagyságát. Ebben a sokaságban sajnos nem állt rendelkezésemre a szerződést megkötő partner tagállami hovatartozása, ezért nem tudom egészen pontosan számszerűsíteni a sokaság nagyságát. Mégis arra vonatkozóan következtetést merem levonni, hogy ilyen gazdasági események a valóságban megalapozottan megtörténhetnek.

1. táblázat
2005-2009. Szlovákiában megkötött operatív lízingszerződések

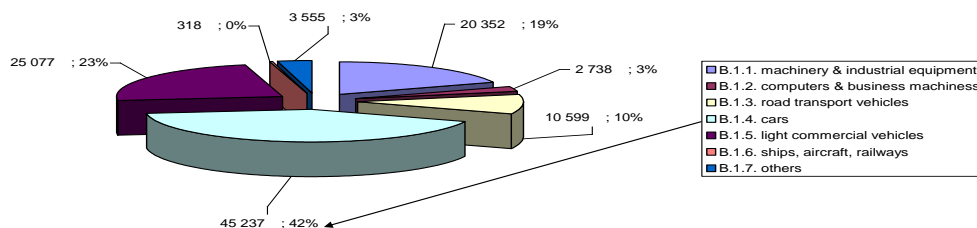
2005-2009 Szlovákiában kötött új operatív lízingszerződések értéke és darabszáma a szerződésben elsődlegesen* rögzített lízing futamideje szerint										
* nem tartalmazza a szerződésben foglalt opciós szerződés hosszabbítási lehetőséget. Az adatok Ezer EUR-ban értendők. 2009 előtti adatokat a Szlovák korona 30,126-os SKK/EUR rögzített átváltásával számoltam.										
	2009		2008		2007		2006		2005	
Lejárát	érték	darab	érték	darab	érték	darab	érték	darab	érték	darab
0-3 év	17 862	828	16 334	859	43 029	1 090	43 684	937	15 660	474
3-5 év	83 883	3 685	121 538	5 655	103 623	4 920	103 017	5 511	67 630	3 093
5-10 év	5 954	26	16 644	992	2 282	46	15 732	60	14 941	27
10 év felett	177	1	-	-	681	4	-	-	-	-
Összesen	107 876	4 540	154 515	7 506	149 615	6 060	162 433	6 508	98 231	3 594

Forrás: Szlovák Lízingszövetség (Market data – táblázat saját szerkesztés) www.lizing.sk

Nagyon sok operatív lízingszerződésben szerepel az opcionális hosszabbítás lehetősége, ezért számomra a sokaságot az elsődleges rögzített lízing futamidő alapján a 3 év feletti lízingszerződések tartalmazzák. Ezen sokaságnak a 2009-es új szerződésként meglévő értéke: 83.883e EUR + 5.954e EUR + 177e EUR = 90.014e EUR (nagyságrendileg: 280 HUF/EUR-val: 25,2 milliárd HUF/év).

2. ábra
2009-ben Szlovákiában megkötött lízingszerződések megoszlása.

Szlovákia 2009 - Új operatív lízingszerződések megoszlása
(Adatok ezer EUR-ban)

Forrás: Szlovák Lízingszövetség (ábra saját szerkesztés) www.lizing.sk

Az operatív lízing elszámolásával a magyar, illetve a szlovák nemzeti számviteli szabályozás alapján: A magyar partner nem szerepelteti a társaság könyvei között a tárgyi eszközt, mert azt operatív lízingnél a lízingbe adó mutatja ki ezt a könyveiben. Ennek megfelelően az adott tárgyi eszköz szlovák rendszámot és nem magyarországi rendszámot fog kapni

elkerülve ezzel többek között a regisztrációs adófizetési kötelezettséget és egyéb kapcsolódó díjakat, illetékeket. **Megállapítható, ha erre a tárgyi eszközre vonatkozóan alkalmaznánk az IFRS (IFRS-SME) kritériumokat, akkor a társaságnak Magyarországon a könyvei között ki kellene mutatni az eszközt és ezzel párhuzamosan Magyarországon a regisztrációs adót minden egyéb Magyarországon alkalmazott járulékos terhet meg kellene fizetni.**

Számomra a fenti példa *lehetne akár tipikus eset, amikor a tartalom elsődlegessége a formával szemben elve nem tud érvényesülni a számvitelben.*

Gyakorlati értelmezés alapján levonható következtetések:

1. Egy esetleges nemzetközi számviteli szabályozás direkt alkalmazásával a határon átnyúló lízing konstrukciók jelentősen átalakulhatnának. **Elegendő az egyik tagállamban bevezetni a szabályozást**, mert ezzel a másik tagállamban automatikusan alkalmazkodnia kell a másik félnek ehhez a besoroláshoz. A fenti esetet egy operatív gépjármű lízingre vetítve megállapítható, hogy ha a magyar bevezetés által ennek a lízingnek a minősítése a továbbiakban pénzügyi lízingnek minősül, akkor ehhez alkalmazkodnia kell a szlovák partnernek. **Jól jellemezhető példa a nagy értékű gépjárműre kötött operatív lízingszerződések, amelyek alapján külföldi rendszámmal használják a magyarországi társaságok ezeket az eszközöket.** Mindez ebben az esetben a pénzügyi lízing miatt *már nem lenne lehetséges*, ugyanis a magyarországi társaságnak a saját könyveiben kellene kimutatnia a tárgyi eszközt. Természetesen itt ez magával hozná a magyar rendszám használatát és a regisztrációs adófizetési kötelezettség megfizetését.
2. A *számviteli szabályozáson keresztül* látható módon az adómorál is javulhatna.

2. Tagi kölcsönök alkalmazásának kérdései

A KKV szektorban gyakori gazdasági esemény a „*Tagi kölcsön*”. Ezen események keretében – akár jellemzően a házipénztáron keresztül – a tulajdonosok a társaságuk rendelkezésére bocsátják rövid saját forrásaikat.

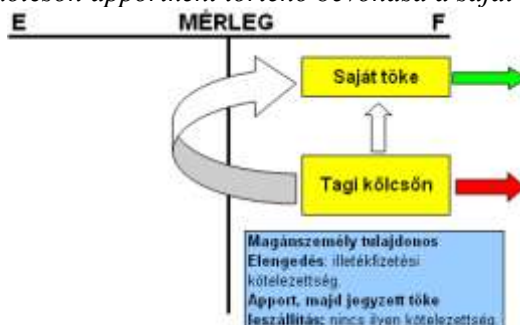
Tekintettel a 2009-es és 2010-es globális piaci körülményekre elképzelhető, hogy a társaságok a korábbi tagi kölcsönök ellenére továbbra is veszteségesek voltak ezekben az években, ami akár a Gt. Törvényben nevesített „tőkevesztési szabály” hatáskörébe is tartozhat, amikor a

társaságok saját tőkéje a Jegyzett tőke 50%-át képviselő összegnél kevesebb lesz. Ilyen helyzetben külső forrás hiányában a vállalkozás számára sok esetben a tagi kölcsön elengedése tűnhet az egyetlen megoldásnak a tőkehelyzet javítására.

Magánszemély tulajdonosok esetében, azonban ezt a gazdasági eseményt **ajándékozási illetékkötelezettség** terheli az illetéktörvény szerint, amelynek alsó kulcsa: 10%.

Az elengedésen kívül azonban egy másik gazdasági esemény is megjelent a tőkehelyzet rendezésére. Ennek során a **tulajdonosok a tagi kölcsön összegével jegyzett tőkét** és tőketartalékot **emelnek**, így javítva a saját tőke értékét. Természetesen **ezek után** a gazdasági társaságok minimum tőkeelőírásait betartva **második lépésként még a jegyzett tőke leszállításával a korábbi szintre is csökkenthetik a jegyzett tőkét**, amelyet így nem terhel **illetékkötelezettség**. Ennek a második lépésnek megléte nem kötelező, de így jól szemlélteti, hogy végeredményben illetékmentesen ki tudták vezetni („el tudták engedni”) a tagi kölcsönt a tulajdonosok.

2. ábra
Tagi kölcsön apportként történő bevonása a saját tőkébe

Forrás: saját szerkesztés

A számviteli elszámolás alapját a 2006. évi IV. törvény (a továbbiakban: Gt.) 13. §-ának (2) bekezdés adja, amely szerint **nem pénzbeli hozzájárulás lehet** az adós által elismert vagy jogerős bírósági határozaton alapuló **követelés is**. A számviteli törvény 35. §-ának (4) bekezdése alapján a törzstőke felemelése miatti jegyzett tőkeváltozást a cégjegyzékbe való bejegyzés alapján, a bejegyzés időpontjával kell a könyvviteli nyilvántartásokban rögzíteni.

A tőkeemelésről szóló társasági szerződés módosításának a cégjegyzékbe történt bejegyzése időpontjával a rendelkezésre bocsátott, nem pénzbeli

hozzájárulás (az adott esetben a tagi követelés) miatti kötelezettséggel szemben könyvelendő a jegyzett tőke, illetve a tőketartalék növekedése: T Jegyzett, de még be nem fizetett tőkeszámla - K Jegyzett tőke és tőketartalék. (Természetesen van cégbíróági illeték és könyvvizsgálati hitelesítési kötelezettség, de mindez az ügylet szempontjából viszonylag kevésbé jelentős költségekkel bír.)

A tagi követelésnek nem pénzbeli hozzájárulásként a társaság rendelkezésére bocsátása **valójában** azt jelenti, hogy **a tulajdonos követelését átengedte a társaság részére**. Így a tőkeemelés bejegyzését követően a társaságnak *az apportálás miatt önmagával szemben lesz követelése, amelyet összevezet*. Gyakorlatilag **a társaság rendelkezésre álló vagyona nem változik, mégis megoldotta a tőkevesztési helyzetet és illetéket sem fizetett a követelés elengedése után**.

3. Közvetített szolgáltatások helyi iparűzési adó

Az igénybevett szolgáltatások elszámolásánál fontos szempont, a **közvetített szolgáltatásként történő elszámolás**, amely *beletartozik a Helyi iparűzési adó (továbbiakban: HIPA) alapjába, csökkentve az adóalapot*, míg más szolgáltatások jellemzően nem vehetők figyelembe az adóalapban.

A közvetített szolgáltatásként az adóalany által saját nevében vásárolt és a harmadik személlyel (a megrendelővel) írásban kötött szerződés alapján a szerződésben rögzített módon részben vagy egészben, de változatlan formában továbbértékesített (továbbszámlázott) szolgáltatás értékét lehet bemutatni. Az adóalany a szolgáltatásnak vevője és nyújtója is, a vásárolt szolgáltatást részben vagy egészben közvetíti úgy, hogy a megrendelővel kötött szerződésből a közvetítés lehetősége, a számlából a közvetítés ténye egyértelműen megállapítható, vagyis az, hogy az adóalany nemcsak a saját, hanem az általa vásárolt szolgáltatást is változatlan formában értékesíti, de nem feltétlenül változatlan áron. Ez esetben tehát olyan szolgáltatásról van szó, amelyet az adózó változatlan formában ad át, azaz azt nem saját teljesítményéhez veszi igénybe.

Számlázási követelmény, hogy az adózó által kiállított kimenő számlában el kell különíteni (külön feltüntetni, szerepeltetni) a saját teljesítményt és a közvetítésre kerülő szolgáltatást. Az alvállalkozói teljesítés értéke akkor merül fel, ha a vállalkozó mind a megrendelőjével, mind pedig alvállalkozójával a Polgári Törvénykönyv szerinti - írásban kötött - vállalkozási szerződéses kapcsolatban áll. Ebben az esetben több biztosítási,

vagy építőipari példát lehetne hozni, de általánosságban megállapítható, hogy *nagy a dokumentáció jelentősége a közvetített szolgáltatásként történő elszámolásnak.*

T1: Igen a fenti példákban a jogkövető magatartás ellenére a magyar nemzeti szabályozásban nem érvényesült a valós- és igaz kép a kiválasztott gazdasági eseményeknél.

3. Kapcsolódási pont az események között az adózás

H2: A vizsgált példákban az adózási szempontok⁸ miatt nem sikerült bemutatni a valós képet?

A különböző események kiválasztására szándékoltan került sor, mert mindegyik különböző adózási területet érint. A kapcsolódást nem nehéz felfedezni.

Hazánk „kontinentális”⁹ számviteli berendezkedéséből adódóan a számvitel és adózás egymással szorosan összefüggő problémakört jelent. Az esetek döntő többségében a számviteli előírások és értelmezések a különböző gazdálkodó szervezetek *eredményére és adóalapjára* és számviteli fegyelmére is jelentős hatással lehetnek.

A számvitel és adózás összekapcsolódási pontját *a számviteli információk adózásban történő felhasználása* jelenti. A számviteli előírások alapján rögzített gazdasági események eredményei kerülnek bemutatásra az adótörvények szerinti korrekciók mellett. Ha esetleg több- vagy akár sokféleképpen értelmezhető és / vagy rögzíthető (dokumentálható) egy-egy speciális gazdasági esemény, akkor az eltérő értelmezések egyben eltérő adófizetési kötelezettséghez is vezethetnek (Pl. Pénzügyi vagy operatív lízing kérdésköre). Ezt a gondolatmenetet követve adózási szempontból a

---

⁸ Szerzői megjegyzés: Adózási szempont alatt a gazdasági események olyan számviteli elszámolását értem, amikor nem a gazdasági tartalom, hanem az adófizetési kötelezettség mértéke (minimalizálása) határozza meg az esemény bemutatását.

⁹ Szerzői megjegyzés: Kontinentális számviteli szabályozás gyakorlati megjelenése a törvényekkel, rendeletekkel történő szabályozáson alapul. (Röviden: minden egyéni eljárás tilos, kivéve, ha azt a törvényi keretek nevesítve megengedik. Ennek ellenpontja lehet az angolszász szabályozás, amelyben mindent lehet alkalmazni, amelyet az előírások kifejezetten nem tiltanak.)

számviteli információk tartalmának a felértékelődésére lehetünk figyelmesek. Ezért olyan fontos egy-egy gazdasági esemény megfelelő dokumentálása és értelmezése. A következő pontban a számviteli információk tartalmát szeretném röviden bemutatni.

4. Számviteli információk

A magyar számviteli törvény (Továbbiakban: Sztv.) több helyen is foglalkozik a törvény alanyairól szóló *információk tartalmával*. Többek között a 14 – 15. § a számviteli alapelvek között – kimondja a „*tartalom elsődlegessége a formával szemben*” elvét, illetve a beszámolóval szemben is előírja a valós és igaz kép bemutatását, nem is beszélve a külön XI. fejezetben bemutatott könyvvezetési és bizonylatolási kötelezettségekről. A fenti követelmények ellenére a számviteli információkkal alátámasztott beszámolók alapján a kutatások jelentős adóelkerülést becsülnek.

Ezzel szemben az előbbi példákban nem tartalmilag nem érvényesültek ezek az előírások. A látszólagos ellentmondás feloldása *a számvitel alkalmazásában rejlik*. Hiába a megfelelő törvényalkotói szándék, ha mindez *a gyakorlatban nem tud érvényesülni* a magyar számviteli beszámolóban, mert adózási oldalról közelítjük meg a kérdést és nem a valóság leírásának a szándékával. A beszámolót elkészítő, illetve azt ellenőrző különböző ellenérdekelt felek (gazdálkodó, adóhatóság) részéről történő eltérő értelmezések és dokumentációs követelmények sajnos nem segítenek az események valós értelmezésben.

A számviteli szabályozás a gazdasági események nyomán bekövetkező adóhatások csökkentésére alkalmazva nem tudja megfelelően ellátni a funkcióját. Akár úgy is fogalmazhatnánk, ha „*másra használom a számvitelt, mint amire tervezték*”¹⁰, akkor nem a valóságnak megfelelő információt fogja szolgáltatni.

T2: Megállapítható, hogy az említett példákban a törvényes keretek között az adózási szempontok határozták meg a számviteli elszámolást.

Itt merülhet fel bennünk a kérdés, hogy a Magyarországhoz hasonló számviteli rendszerrel rendelkező országokban hogyan tudják megvalósítani a számvitelben a valós- és igaz kép érvényesítését? Ennek a kérdésnek a nagyon rövid értelmezéséhez a következő részben szeretném dióhéjban

---

¹⁰ Idézet Dr. Sziva Miklós (Széchenyi István Egyetem) egyetemi docenstől.

bemutatni az *EU számviteli szabályozását*, illetve a nemzetközi beszámolási standardok rendszerét.

H3 Kizárólag a magyar nemzeti szabályozásokban érvényesül az adózási szempont elsődlegessége?

5. Az EU számviteli szabályozása

EU számviteli szabályozásának rövid összefoglalóját (CAL – Community Accounting Legislation) [EU – 2009] a következő kategóriák alapján szeretném bemutatni:

- a) **Direktívákkal történő szabályozás: 78/660 EEK direktíva** (1978. július 25.) – az úgynevezett négyes direktíva az éves beszámolók elkészítésének rendjéről szól. **83/349 EEK direktíva** (1983. június 13.) – hetes direktíva **86/635 EEK direktíva** (1986. december 8.). **91/674 EEK direktíva** (1991. december 19.) – a biztosító intézetek éves és konszolidált beszámolóival rendelkezik.

A Római Szerződés 189. cikkelye szerint az irányelvekben – és így az éves beszámolóról intézkedő, 1978-ban hozott *negyedik irányelvben*, valamint az összevont éves beszámolóról szóló 1983-ban hozott *hetedik irányelvben* – foglaltak átvétele kötelező minden tagállamban, azonban a nemzeti hatóságok lehetőséget kaptak arra, hogy megválasszák azt a formát és módszert, ahogyan az irányelvet adaptálják. Ennek eredményeként minden tagállam megtartotta a saját jogi és szabályozási rendszerét, amelyre azonban az irányelvek jelentős hatással voltak. Mindez önmagában még nem lenne elegendő egy egységes számviteli szabályozás kialakításához.

b) IFRS befogadások és a számviteli integráció az Európai Unióban.

Az IASB¹¹-vel (korábban: IASC) az együttműködés még 1990-ben indult meg az Európai Unió részéről, amikortól megfigyelőként részt vett az IASB ülésein. 2005-től kezdődően már az európai tőzsdén jegyzett cégek esetében kötelezővé tette az IFRS-ek alkalmazását.

A számvitel nemzetközi harmonizálásában érzékelhető, hogy ma már nem az a fő kérdés, hogy a vállalkozások követik-e az IFRS-eket, hanem az,

---

¹¹ Szerzői megjegyzés: IASB – International Accounting Standard Board – A Nemzetközi számviteli standardok megalkotó és közzetevő testülete.

hogy maradéktalanul meg kell felelni ezen előírásoknak. Az ajánlásoktól tehát a szigorú előírások felé történt elmozdulás, amit az IASB-vel párhuzamosan az EU tagállamok is szorgalmaztak, amelyek a nemzeti szabályozásukkal szemben megengedik az IFRS-ek alkalmazását.

Az Európai Unió döntése az 1606/2002. számú (EK) rendelet 4. cikkelye szerint a 2005. évtől minden, szabályozott tőzsdén bejegyzett EU-beli társaságnak (ideértve a bankokat és a biztosítótársaságokat is) az összevont éves beszámolóját az IFRS-ekkel összhangban kellett elkészítenie. Az Európai Bizottság az IFRS¹² szabályozás összes rendelkezését beemelte az Unió számviteli szabályozás rendszerébe, lezárva ezzel az IFRS és a US-GAAP közötti hosszú érdekérvényesítési folyamat egy fejezetét.

EK rendeletek: 1606/2002, 1126/2008, 1136/2009, 1142/2009, 1164/2009, 1165/2009, 1171/2009

6. Tagállamok nemzeti szabályozásai

Mint azt említettem a tagállamok nemzeti szabályozásukkal szemben a tőzsdén jegyzett cégek számára az IFRS-ek alkalmazását írták elő. Azonban a KKV szektorban jelenleg még nincsenek ilyen egységes szabályozások. A tagállamok nemzeti szabályozásukat maguk határozzák meg, természetesen ez a szabadság nem korlátlan, mert összhangban kell lenniük az Unió szabályozással. Tekintettel azonban, hogy a direktívákkal való szabályozás nem terjed ki minden területre, inkább egy módszertani alkalmazást ír elő ezért nagy részben függ a szabályozás a tagország nemzeti sajátosságaitól, gazdasági szabályozásától, átláthatóságától és alkalmazhatóságától.

A kontinentális számviteli berendezkedésű tagországokon belül is léteznek olyan országok ahol nagyon erős (Pl. Németország, Olaszország, Magyarország, Portugália), illetve ahol erős (Pl. Franciaország, Belgium, Spanyolország, Finnország) a számvitel és az adózás kapcsolata. Ettől függetlenül a kontinentális berendezkedésből következően a számviteli információkat az adózásban használják fel ezen országokban is, mint hazánkban.

---

¹² IAS – International Accounting Standard, illetve az IFRS – International Financial Reporting Standard – A gyakorlatban az IAS szabályozás egyenes leszármazottjának tekintik az IFRS előírásokat.

T3: Megállapítható, hogy az Unió területén belül a kontinentális számviteli szabályozásnál érvényesül a megállapított adózási érdekekre koncentrálnó hatás, mégis az adózás ráhatása a számvitelre a nemzeti sajátosságok miatt eltérő lehet a magyar rendszertől.

7. Miben hozhat újat a 2009. júliusban kihirdetett IFRS – SME¹³ szabályozás?

A *Nemzetközi Számviteli Standardok* rendszere eddig főként tőzsdén jegyzett társaságok számviteli eseményeinek elszámolására és éves beszámolóinak összeállítására szolgált. Mint az *1606/2002 EK* rendeletből is látszik az *Unió területén belül* működő *tőzsdéken jegyzett társaságoknak* kötelezően alkalmazni kellett *2005-től*.

Ezen számviteli szabályozási formánál tényleg elmondható, hogy *megfelelő alkalmazásukkal a gazdasági események objektív információtartalma és országok közötti összehasonlíthatósága is biztosított.*¹⁴ Jelentős probléma volt, hogy a szabályozást *csak nagyvállalati*, illetve multinacionális méretre lehetett gazdaságosan alkalmazni. A szabályozások bonyolultsága, és költsége túlzott terhet jelentett volna kis- és középvállalati szinten.

Az IFRS-ek meghozataláért felelős IASB érzékelve a problémát, nagy volumenű, a számvitel minden részterületére kiterjedő munkába kezdett 2003-ban ahhoz, hogy létrehozza a kis- és középvállalkozásokra alkalmazható *az eredeti IFRS-eknél jóval egyszerűbb számviteli standardot*. 2007-2008-as években *számos hatástanulmány* készült különböző országokban az alkalmazhatóságot tekintve: Lengyelország, Románia, Csehország, Németország, Egyesült Királyság és Spanyolország egyes kiemelt vállalkozásainál párhuzamosan vezették a nemzeti előírásokkal az akkor még tervezett standard szerinti kimutatásokat. 2009 júliusára sikerült lezárni a vitás kérdéseket és közzétenni „IFRS-SME” néven ezt a szabályozást, ami *egy önmagában is alkalmazható rendszert* képez.

---

¹³ IFRS – SME – International Financial Reporting Standards, (Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok) for Small- and Medium Entities (KKV részére.)

¹⁴ Szerzői megjegyzés: Természetesen nincs abszolút biztonság és objektivitás az események bemutatásánál, de a lényeges elemeket tekintve döntően biztosított ennek bemutatása.

Ennek a szabályozásnak az Európai *Unió befogadása nem történt meg*. Sőt 2010. májusban az Európai Bizottság nem támogatta a közvetlen befogadást. Mégis a nemzetközi minta hatására egy egységes Unió számviteli szabályozás (direktíva) létrehozása mellett kötelezte el magát az Unió.

A következő fejezetben részletesebben szeretném elemezni ennek a folyamatnak a magyar számviteli életre gyakorolt lehetséges hatását.

8. Miért lehet fontos egy Uniói közösségi számviteli rendszer a kis- és középvállalkozásokra?

Az Európai Unió Bizottsága ennek a közös szabályozás fő célkitűzéseként az adminisztrációs kötelezettségek csökkentését, valamint a minőségi információk megszerzését jelölte meg:

a) Összetettségben nem, de formában várható különbségek

Nem várható, hogy a magyarországi számvitelben az Uniói bizottsági javaslatokban foglalt egyszerűsítő törekvések 100%-ban érvényesüljenek, de jelentős hatással lehetnének a szabályozás *tartalmi egyszerűsítésében*.

Az *egyszerűsítési törekvés* a 2009-es évben az Sztv.-ben hatályba lépett KKV szektorra vonatkozó változások kapcsán tetten érhető. Ezek harmonizálnak a 2009.02.02-án tett Uniói bizottsági javaslattal, de *azoknál sokkal szűkebb körben engedik az alkalmazását*.

A *Standardalkotás formájában jelentősen különbözik a magyar törvényi szabályozástól*, de a jogalkotói szándék és a tartalom tekintetében a gazdasági események értelmezésében és azonosításában lényegi eltérés nincs. Más szóval élve egy gazdasági esemény értelmezésénél azonosan *a valós és igaz kép* érvényesülését vizsgáljuk.

Így **nem a Nemzetközi Számviteli Standardok *formai átvételével*** lehetne jelentős javulást elérni a számviteli információk területén, hanem **a tartalmi elemek beépítésével**. Mindez nem teszi önmagában egyszerűbbé a jelenlegi szabályozást, de formailag mindenképpen alakítja.

b) Minőségi – objektív információk

A legfontosabb különbség a jelenlegi magyarországi számviteli szabályozás és az IFRS rendszer között a szabályozás alkalmazásában és értelmezésében található. *A nemzetközi szabályozás nem ad mozgásteret a számvitelen belül az adózási szempontoknak.*

9. Megoldási lehetőségek vizsgálata

Az Európai Bizottság által felkért szakértői bizottság javaslatokat dolgozott ki az Unió országok legjobb gyakorlataiból. [Európai Bizottság - EC, 2008] Egyrészt a *nemzeti számviteli előírások közötti különbségek csökkentése* érdekében, másrészt az *adminisztrációs terhek csökkentése* érdekében az alábbi javaslatokat tették:

- Mérleg, eredménykimutatás, bevételek és a beszerzések adott formában összefoglalt **egyszerűsített nyilvántartási szerkezetét** javasolja a bizottság a jelentésének a 6.-11.-ik mellékleteiben. Egy nagyon egyszerű és jól áttekinthető nyilvántartási szerkezetben.
- A jelentés 12.-ik mellékletében egy **egyszerűsített Cash-flow kimutatást** szerepeltetnek. Szerkezetét tekintve ez is nagyon egyszerűen számolható táblázat, lényegesen egyszerűbb a jelenlegi magyar szabályok szerint elkészítendő cash-flow kimutatásoknál. A szakértői jelentés egyik lényeges pontja állapítja meg a nemzeti szabályozásokban meglévő gyenge pontot, amiért az európai nemzeti számviteli rendszerekben a **pénzáramlások kimutatását erősíteni kellene**. Kis- és középvállalkozások esetében ez nagyban javítaná a beszámolók információtartalmát és megbízhatóságát.

A szakértői testület megállapításai alapján – a teljesség igénye nélkül – *megpróbáltam a magyarországi szabályozásra vonatkozóan értelmezni az aktuális számviteli problémákat.*

- a) **Adminisztratív terhek csökkentésére** a különböző bizottsági javaslatok alapján *elkészített egyszerűbb, áttekinthetőbb, egységesen alkalmazott beszámolási és elszámolási dokumentumok szolgálhatnának.* Tartalmát tekintve a szabályozás komplexitásán a számvitelben jelentősen lehetne egyszerűsíteni, esetleg egységes szerkezetbe foglalni a szabályozást.

- b) ***Számvitel és adózás kölcsönös függőségének felülvizsgálata.*** Erre jó példa lehetne az *Egyszerűsített Vállalkozói Adó továbbfejlesztése*. A szolgáltató szervezeteknél a jelenlegi szerkezetben is megtartható lenne az árbevétel alapú adózási forma, de *a kereskedőknél akár a bruttó árrés alapján* (árbevétel – eladott áruk beszerzési értéke) is *meg lehetne valósítani az egyszerűsített adózást*. Ez azért lenne érdekes, mert a számla kiállítás szigorú ellenőrzésével az árbevétel és az eladott áruk beszerzési értéke is kontrollálható lehetne. Ezen felül a *negatív árréssal működő kereskedő társaságok* is könnyen ellenőrizhetőek lennének az adóhatóság által.
- c) ***Pénzáramlás alapú beszámolók és előrejelzések fejlesztése:*** A kis- és középvállalkozások számára a *penzáramlás jelenti a további működés egyik jellemző feltételét*. A szakértői bizottság által javasolt formai egyszerűsítések egyrészt megkönnyítenék egy ilyen kimutatás elkészítését, másrészt *számíthatóvá tennék a társaságok eredményének várható alakulását*.
- d) ***Valós és igaz kép érvényesülésének*** fokozottabb előtérbe helyezése a gazdasági események értelmezése során. Erre egy jellemző példaként a különböző operatív *lízings konstrukciók* magyarországi szabályozását lehetne felhozni. Természetesen ez a korábbi megállapításokkal szoros összefüggésben áll az adózási kérdésekkel.

H4 A számvitel és az adózás függetlenítésével jobban érvényesíthető lenne a valós és igaz kép a számvitelben?

T4 Igen, az adózási érdekek kiiktatásával a valós és igaz kép érvényesülésének nem lenne adózási oldalról akadálya.

A dolgozatban felvetett kérdések a további kutatási lehetőségeket is felvetették számomra:

- EU szabályozási politikájának kérdéseként a makrogazdasági szabályozását kellene-e inkább összehangolni, amely a tagállamok mikro folyamatainak folyamatait jótékonyan befolyásolhatná az egységesedés irányába, vagy inkább a mikro szféra irányításának egységesítési törekvése hozhatja meg a közösségen belüli ország-szabályozások egységesedését?
- Milyen folyamatok várhatóak, amennyiben nem vagyunk képesek az EU-ban ilyen számviteli integrációt megvalósítani?

Irodalomjegyzék

Könyv:

1. Kapásiné dr. Buza Mária, dr. Eperjesi Ferenc (1999): Az Európai Unió Számviteli irányelvei és a nemzetközi számviteli standardok magyar szemmel Kompkonzult, Budapest. ISBN963-7842-36-5

Folyóirat cikk:

2. Kapásiné dr. Buza Mária (1998): Az EGK 4. irányelvének módosításai Számvitel, Adó, Könyvvizsgálat (40.) évf. 6. szám
3. L. Michael Birsh (2008): Globális számviteli tényező. Számvitel-Adó-Könyvvizsgálat c. folyóirat (50.) évf. 10. szám pp. 396-402.

Internet:

4. Európai Parlament és Tanács Irányelve (2009) - a meghatározott jogi formájú társaságok éves beszámolójáról szóló 78/660/EGK tanácsi irányelvnek a mikrotársaságok tekintetében történő módosításáról 2009.06.18. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:164:0042:0044:EN:PDF>
5. 2009/109 Direktíva – [2009. szeptember 16.] – a különböző egyesülésekről. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:259:0014:0021:EN:PDF>
6. Bizottsági Szolgálati Munkadokumentum SEC [2009] 207 – Brüsszel, 2009. február 26. - a meghatározott jogi formájú társaságok éves beszámolójáról szóló 78/660/EGK tanácsi irányelvnek a mikrotársaságok tekintetében történő módosításáról http://ec.europa.eu/internal_market/accounting/index_en.htm
7. Brückner Gergely, Mártonffy Zsuzsa (2008): Adózási morál Magyarországon Figyelő 2008/20. szám http://www.fn.hu/hetilap/20080513/luzer_allam_vamszedoi/?action=nyomat
8. „Community Accounting Legislation” http://ec.europa.eu/internal_market/accounting/index_en.htm
9. Changes in financial regulation and accounting standards in Europe (European Central bank, Netherlands Bank and Central Bank of Luxembourg) (2007) January http://ec.europa.eu/internal_market/accounting/index_en.htm

10. Conceptual and Technical Study Regarding Future Accounting Regulation for SMEs in Europe
http://ec.europa.eu/internal_market/accounting/index_en.htm
11. DG Internal Market and Services – Evaluation of Thresholds for Micro-Entities (2008) January.
http://ec.europa.eu/internal_market/accounting/index_en.htm
12. Krekó Judit – P. Kiss Gábor (2007): Adóelkerülés és a magyar adórendszer. MNB tanulmányok 65. ISSN 1787-5293
13. Rabb Szabolcs (2008): Hatalmas adminisztrációs terhek nehezítik a magyar kkv-k életét Pécs-Baranya Megyei Kereskedelmi és Iparkamara – 2008. március 7. –. <http://www.pbkik.hu/index.php?id=10101&term>
14. IFRS® for SMEs International Financial Reporting Standard (IFRS®) for Small and Medium-sized Entities (SMEs)
<http://eifrs.iasb.org/eifrs/sme/en/IFRSforSMEs2009.pdf>
15. Transposition of the Accounting Directives as of 29th October 2009
http://ec.europa.eu/internal_market/accounting/index_en.htm